

## МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ СТОРІТЕЛІНГУ

*Т. Стукалова, К. Косюшко*

Розвиток зв'язного мовлення дітей дошкільного віку – це одна з основних проблем, якою мають займатися і сім'я, і педагоги. Заклади дошкільної освіти повинні створити оптимальні умови для розкриття потенційних можливостей кожної дитини, становлення її як мовленнєвої особистості. Дитина повинна повною мірою реалізувати свої можливості активного мовця, бути відкритою для спілкування, легко і невимушено вступати у взаємодію з дітьми та дорослими, оволодівати основами мовленнєвого етикету, розвивати комунікативні здібності.

Саме через мовлення під час повсякденного спілкування дитина реалізує себе, виявляючи своє ставлення до довкілля; пізнає природний, предметний і соціальний світ, що її оточує, в його цілісності й різноманітності; формує та розкриває власний образ «Я»; засвоює і створює культурні цінності як активний суб'єкт взаємодії.

Оволодіння мовою і мовленням – складний процес, який залежить від вікових та індивідуальних особливостей дошкільників, соціальної ситуації їхнього розвитку, проектування розвивального комунікативно-мовленнєвого середовища, а також використовуваних вихователями у навчально-виховному процесі закладів дошкільної освіти педагогічних технологій, спрямованих на мовленнєвий розвиток дошкільника.

В умовах модернізації дошкільної освіти зростає потреба у використанні інноваційних, дитиноцентрованих методів навчання, які поєднують пізнавальну активність, емоційне залучення та творче самовираження дитини.

Одним із таких методів є сторітелінг – мистецтво створення й розповідання історій, що дедалі активніше використовується в освітній практиці. Сторітелінг сприяє природному розвитку мовлення, оскільки відповідає віковим особливостям дошкільників, їх потребі в емоційно насиченій, образній та сюжетній діяльності.

Мовленнєвий розвиток дитини – це процес становлення форм і засобів взаємодії дитини з оточенням, що допомагає розширити її кругозір, оволодіти суспільним досвідом, впливає на розвиток емоційно-вольової сфери, становлення провідних видів діяльності.

На думку Н. Гавриш, мовленнєвий розвиток є передумовою розвитку особистості дитини, можливості засвоювати окультурені людські дії у ході активної взаємодії з дорослими та однолітками [3, с. 13].

Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку охоплює формування звукової культури мовлення, словникового запасу, граматичної правильності та зв'язного мовлення, є провідним засобом розвитку мислення дитини та її соціалізації. Саме через мовлення дитина засвоює суспільний досвід, вчиться виражати власні думки, почуття й наміри.

У дошкільному віці особливого значення набуває розвиток зв'язного мовлення, яке виявляється в умінні

логічно, послідовно та граматично правильно висловлювати свої думки. Для цього необхідні такі умови як мовленнєво насичене середовище, активна взаємодія з дорослими та однолітками, а також використання ігрових і творчих методів навчання.

Сторітелінг (англ. *storytelling* – розповідання історій) – це метод передавання інформації, знань і досвіду через створення та обговорення сюжетних історій. У педагогіці сторітелінг розглядається як ефективний інструмент розвитку мовлення, уяви, емоційного інтелекту та креативності дітей.

Як зазначають С. Бакай та О. Анджейко, «технологія сторітелінгу є ефективним інструментом розвитку мовленнєвої активності дошкільників, оскільки сприяє формуванню мовної компетентності та емоційної залученості дітей» [1]. Н. Карпенко доводить, що сторітелінг «є дієвим засобом розвитку монологічного мовлення, збагачення словникового запасу та формування послідовності висловлювань у дошкільників» [5]. Педагогічний потенціал сторітелінгу полягає в тому, що історія:

- має чітку структуру (початок, розвиток подій, кульмінацію, завершення);
- викликає емоційний відгук у дітей;
- стимулює мовленнєву активність і бажання висловлюватися;
- сприяє запам'ятовуванню нових слів і мовленнєвих конструкцій [2].

Для дошкільників сторітелінг є природною формою пізнання світу, адже казки, оповідання та вигадані історії близькі до їх ігрової діяльності. У практиці закладів дошкільної освіти доцільно використовувати такі види сторітелінгу: класичний, спільний, візуальний, ігровий, цифровий.

У своїй педагогічній практиці вихователі активно використовують класичний сторітелінг, який полягає в розповіданні дітям готових історій – казок, оповідань, коротких сюжетних розповідей. Цей вид сторітелінгу є найбільш доступним і природним для дітей дошкільного віку, оскільки спирається на традиційну для них форму сприймання інформації – слухання художнього слова. Під час класичного сторітелінгу вихователь виступає не лише оповідачем, а й моделлю правильного, виразного мовлення. Змінюючи темп, інтонацію, силу голосу, роблячи логічні паузи, допомагає дітям краще зрозуміти зміст історії та емоційний стан персонажів. Наприклад, розповідаючи українську народну казку «Рукавичка», сповільнюють мовлення в моменті накопичення персонажів і підсилюють інтонацію здивування, що викликає у дітей емоційний відгук та інтерес до подальших подій.

Особливу увагу під час класичного сторітелінгу потрібно приділяти попередній підготовці дітей до сприймання тексту. Перед початком розповіді обговорювати тему, значення окремих слів, розглядати ілюстрації або предмети, пов'язані з сюжетом. Наприклад, перед читанням оповідання про осінь пропонувати дітям

перед читанням оповідання про осінь пропонувати дітям назвати ознаки цієї пори року, дібрати прикметники до слова «осінь», що активізує словниковий запас і налаштовує дітей на слухання.

Після прослуховування історії необхідно залучати дітей до відтворення змісту. Спочатку це може бути відповіді на запитання за змістом («Хто був головним героєм?», «Що з ним сталося спочатку?»), а згодом – самостійна або частково самостійна розповідь. Так, у старшій групі діти вже намагаються переказувати казку послідовно, використовуючи мовні зразки, які вони почули від вихователя.

У роботі з дітьми дошкільного віку доцільно використовувати спільний сторітелінг, який передбачає колективне створення історії всією групою. Такий вид діяльності сприяє не лише мовленнєвому, а й соціальному розвитку дітей, оскільки навчає їх співпраці, взаємодії та поваги до висловлювань інших. Зазвичай розпочинає історію вихователь, задаючи їй тему та початкову ситуацію.

Наприклад: «Одного разу маленьке кошеня прокинулося і зрозуміло, що сьогодні на нього чекає незвичайна пригода...». Далі кожна дитина по черзі продовжує розповідь одним або двома реченнями. Вихователь повинен коригувати мовлення, допомагати добирати слова, уточнювати послідовність подій.

У процесі спільного сторітелінгу діти вчаться будувати висловлювання логічно, узгоджувати свої репліки з попереднім змістом, використовувати часові й причинно-наслідкові зв'язки («потім», «тому що», «після цього»). Особливо цінним є те, що навіть мовчазні або невпевнені в собі діти поступово долучаються до розповіді, відчують підтримку групи.

Також не менш цікавою є робота з візуальним сторітелінгом, сам він виступає як засіб підтримки мовлення дітей, яким важко самостійно створювати усні висловлювання. Основою цього виду сторітелінгу є наочність: серії сюжетних картинок, ілюстрації, фотографії, дидактичні картки. Наприклад, пропонувати дітям серію з 4–5 картинок, які відображають певну подію (прогулянка в парку, похід до зоопарку). Спочатку розглядати ілюстрації, називати персонажів, дії, ознаки предметів, а потім пропонувати дітям скласти історію за картинками, дотримуючись послідовності. У процесі візуального сторітелінгу діти легше формують речення, адже спираються на зорові образи. Така діяльність сприяє розвитку монологічного мовлення, збагаченню словника дієсловами, прикметниками, прийменниками.

Особливе місце у роботі вихователя посідає використання ігрового сторітелінгу, який поєднує

створення історій з рольовою грою, драматизацією та театралізованою діяльністю. Для дошкільників це одна з найбільш улюблених форм роботи, адже вона відповідає їхній провідній діяльності – грі.

Наприклад, після прослуховування вихователь пропонує дітям розіграти її за ролями. Кожна дитина отримує персонажа та намагається відтворити його мовлення, інтонацію, характер. У процесі гри діти не лише повторюють готові репліки, а й імпровізують, додаючи власні висловлювання.

Таким чином, ігровий сторітелінг сприяє розвитку діалогічного мовлення, уміння вести розмову, реагувати на висловлювання партнера. Діти вчаться використовувати звертання, питання, емоційно забарвлені слова. Особливо цінним є те, що мовлення в грі відбувається невимушено, без страху помилитися.

У сучасних умовах необхідно впроваджувати елементи цифрового сторітелінгу, використовуючи мультимедійні засоби: презентації, аудіозаписи, короткі відео. Цей вид сторітелінгу особливо приваблює дітей, оскільки поєднує мовлення з технологіями. Наприклад, разом із дітьми можна створювати просту цифрову історію: обрати картинку, придумати сюжет, записати голос дитини, яка озвучує героя. Така діяльність стимулює дітей чітко вимовляти слова, будувати логічні висловлювання, контролювати темп мовлення. Цифровий сторітелінг сприяє розвитку мовленнєвої впевненості, адже дитина має можливість почути себе з боку та відчувати власний успіх. Крім того, він підвищує мотивацію до мовленнєвої діяльності та формує позитивне ставлення до навчання.

Сторітелінг є ефективним і педагогічно доцільним засобом мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Використання сторітелінгу позитивно впливає на всі компоненти мовлення дошкільників:

- словниковий запас – діти засвоюють нові слова в контексті, що полегшує їх розуміння та запам'ятовування;
- граматична будова мовлення – у процесі складання історій діти вчаться правильно будувати речення, узгоджувати слова;
- зв'язне мовлення – формуються навички логічної та послідовної розповіді;
- комунікативні вміння – діти вчаться слухати інших, ставити запитання, аргументувати власну думку.

Крім того, сторітелінг сприяє розвитку уяви, емоційної чутливості та впевненості дитини у власних мовленнєвих можливостях. Інтеграція сторітелінгу в освітній процес закладу дошкільної освіти підвищує мотивацію дітей до мовленнєвої діяльності та забезпечує цілісний розвиток особистості дитини.

#### Список використаних джерел

1. Большакова І. А. Використання технології сторітелінгу в мовленнєвій діяльності дітей дошкільного віку : метод. матеріали. URL: <https://vseosvita.ua/library/konsultatsiia-na-temu-vykorystannia-tekhnologii-storitelinhu-v-movlennievii-diiialnosti-ditei-doshkilnoho-viku-634018.html>
2. Бакай С. Ю., Анджейко О. Технологія сторітелінгу як засіб розвитку мовленнєвої активності дітей дошкільного віку. *Педагогіка та психологія*. Харків, 2021. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/a98d6c85-5a6d-4bcb-b42c-2df45e6d3553>
3. Гавриш Н. Розвиток мовлення та навчання дошкільнят рідної мови: мета і завдання. *Дошкільне виховання*. 2003. №7. С. 12-14.
4. Крутій К. Л. Інноваційні технології мовленнєвого розвитку дошкільників. Запоріжжя: ЛПКС. 2019.
5. Карпенко Н. В. Сторітелінг як засіб розвитку мовлення дітей дошкільного віку : кваліфікаційна робота. Кривий Ріг. 2024. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/11225>